

POTŁUMIĆ (48) *vb pf*

potłumić (48), [**potłomić**].

o jasne; potłomić z tekstu nie oznaczającego ó.

inf potłumić (18). ◇ *fut* 2 sg potłumisz (1). ◇ 3 sg potłumi (4). ◇ [2 pl potłumiecie. ◇ 3 pl potłomią.]
◇ *praet* 3 sg m potłumił (6). f potłumiła (1). ◇ 3 pl m pers potłumili (3). ◇ *imp* 2 sg potłum (6). ◇
con [1 sg m bych potłumił.] ◇ 3 sg m by potłumił (4). ◇ 3 pl m pers by potłumili (2). ◇ *part praet*
act potłumiwszy (3).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVII w.

Zgnieść, ścisnąć, zdusić; *przen* (48) :

a) Zwyciężyć, pokonać militarnie; *confligere Miech; confundere HistAl [kogo, co] (5)* : Także potłumiwszy wiele narodow krainy północney: przyšli aż do Połowczow *MiechGlab* 2, 53; *Opprimere Rempub. armis, Rzeczpołpolitą gwałtem potłumić. Mącz* 321b; [*BielKron* 1597 744].

Szeregi: »potłoczyć i potłumić« (1): Tedy napierzwey Tararzy [!] łtrzałami łfwemi krzyżowniki y gorniki potłoczyli y potłumili iakoby grad zboże na polu [*Primusque cruce signatorum et aurifossorum exercitus cum thartaris magno impetu congressus velut tenerae aristae a grandine percussae, a sagittis thartaricis obtritus est*]. *MiechGlab* 10.

»zhańbić i potłumić« (1): Alexánder tedy opuściwszy Thyr wtárgnął do Iozaphath/ gdzie tám Bitirioná y iego załtęp wżytek zhańbił y potłumił [*totum eius exercitum confudit*]. *HistAl* B8v.

b) Pognębić, zaszkodzić, zniszczyć; *opprimere Mącz, JanStat; deprimere HistAl extinguere Mącz [w tym: kogo, co (40)] (41)* : *WróbŻółt* 88/43; á on śnadz zesle kogo łprzybytkow łwoich który wyzwoliłłsy mnie potłumi tego który łie łtárał/ aby mie był zániłłczył. *RejPs* 84v, 22v, 108v, Ff3v; *SeklKat* Tv; *HistAl* F4v; *MurzNT* 73v; *LubPs* B3, M4 marg; *KrowObr* 132v; *Mącz* 92a, 382c; *RejPos* 232v; *BiałKat* 43v; *KwiatOpis* B; *BudBib* I 30 ld marg; *KarnNap* D3; niech zwycięłtwá nie máią/ potłum Diabły przekłete. *ArtKanc* M14v, I5v, I18v, M19v, Qv, Q10, S8; áni będę zwałá [*zeznawając*] ná żadną złá rzecz/ ktoraby mogłá iákimkolwiek łpołobem potłumić prawdę *SarnStat* 573; A Polłka wolność/ w iednym złym/ wiele dobrych potłumi. *PowodPr* 62.

potłumić pod kogo, pod co (1): Potłumi [*Pan*] ludzie pod nás/ á narody pod nogi náłze [*Ducet populos subter nos et tribus subter pedes nostros*]. *BudBib* Ps 46/3[4].

potłumić [kim], *czym* (2): Włłytko Pan potłumi głósem łwey możnołci *LubPs* G4v, E; [*Doktormi Kołcielnymi potłumićie nowe to Kácerłtwo HerbOdpow* I2].

W połázeniach szeregowych (3): A zły národ [...] Zetrzełz/ zniłłczyłz/ á potłumiłz/ y w niwecz obroćilz *LubPs* O2; Iż iuz miał Pan zetrzeć/ potłumić/ á połamáć wżytki hárdę mocarze ná łtolicach ich/ á powyłłzłzyć pokorne. *RejPos* 305v, 271.

W przeciwstawieniach: »powyszzyć (a. powyszzać) (2), podnieść, [mieć za więłszego]... potłumić« (3): *HistAl* G2; *RejPos* 305v; Nikt mnie podnieść nie może/ iedno ty łam Pánie/ Nic potłumić/ iedno twe włáłne rołkazánie *GrabowSet* E4v; [włzákżebych ná tho nie wiodł iżbych ćie potłumił/ ále bych ćie záwłze miał zá więłsze^{go} y zá łtárlzego *HistPonc* K6v].

Zwroty: »potłumić na głęłbokość« (1): kthorego człówieká [*Bóg*] powyłłzłza może potłumić ná głęłbokołć [*potest sternere in profundum*]. *HistAl* G2.

»potłumić pod nogi [czyje]« (1): *BudBib Ps 46/3[4] cf potłumić pod co.*

Szeregi: »potłumić a (i) pohańbić (a. zhańbić)« [szyk 1:1] (2): który [papież] tu dla tego Pannę Máryą ná mieyscu Bożym poštawił/ áby ią pośromoćił/ y Syná Bożego Páná Iezu Kryśtá s háńbił/ y potłumił. *KrowObr 155v; RejPos 235v.*

»potłumić a potłoczyć« [szyk 1:1] (2): iż ten [...] dobrotliwy zbáwiciel náíz/ dla tego tu przyść raczył/ áby wśzytki śpráwy y ty chytre zárafki czártá śprośnego potłoczył á potłumił *RejPos 205v, 175v.*

»potłumić i zniszczyć« (1): [Bogu] Oycu mamy dáć koronę chwały/ bo mocny ieśt/ á mocnemu nie ieśt dobrze łámáć wierność/ który może potłumić ćiebie y zniśzczyć. *HistRzym 100v.*

»zwyciężyć i potłumić« (1): Ale Pan Chrístus ták zmartwychwśtáł/ zwyciężywśzy y potłumiwśzy śmierć/ iż iuż więcey vmrzeć niemoże *KuczKat 50.*

c) [Zniszczyć, unicestwić fizycznie [co]: Ali wśdy ná to śzcześćie/ żeśćie fię domyślili miedzy sobą Exemplarze tego Synodu śwego potłumić/ iż ná iásniá nie wyśzły *Respons M.*]

d) Złagodzić, uśmierzyć [co] (2) : Pessundare iracundiam, Gniew potłumić. *Mącz 294d, 383d.*

Formacje współrdzenne cf TŁUMIĆ.

Cf POTŁUMIENIE, POTŁUMIONY

KW, ZCh